

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

SANAT VE TASARIM

ÖZGÜN RESİM

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. NATÜRMORT (ölüdoğa) RESİM.....	3
1.1. Resim Teknikleri	3
1.1.1. Kurşun Kalem Tekniği	3
1.1.2. Guaj Boya Tekniği	5
1.2. Natürmort Çeşitleri.....	6
1.2.1. Natürmort Analizi	6
1.2.2. Perspektif Analiz	7
1.2.3. Detayların Çizgisel Analizi	7
1.2.4. Tonlamayla Açık-Koyu, Yakın-Uzak Analizi	8
1.2.5. Ayrıntı Analizi.....	13
UYGULAMA FAALİYETİ.....	15
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	23
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	30
2. MANZARA RESMİ	30
2.1. Resim Teknikleri	30
2.1.1. Kurşun Kalem Tekniği	30
2.1.2. Sulu Boya Tekniği.....	31
2.2. Manzara Çeşitleri	32
2.2.1. Doğal Manzara Analiz Yöntemi	32
2.2.2. Şehir Manzara Analiz Yöntemi.....	33
2.2.3. Kompozisyon Analizi (Çözümleme).....	34
2.2.4. Perspektif Analizi.....	34
2.2.5. Detayların Çizgisel Analizi	35
2.2.6. Tonlamayla Açık-Koyu, Yakın-Uzak Analiz.....	35
2.2.7. Ayrıntı Analizi.....	36
UYGULAMA FAALİYETİ.....	37
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	41
MODÜL DEĞERLENDİRME	43
CEVAP ANAHTARLARI.....	45
KAYNAKÇA	46

AÇIKLAMALAR

ALAN	Sanat ve Tasarım
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Özgün Resim
MODÜLÜN TANIMI	Natürmort analiz ederek, guaj boya teknikleriyle natürmort resmi yapma, manzara analiz ederek, guaj boya teknikleriyle manzara resmi yapma bilgi ve becerilerinin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Özgün resim yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Gerekli ortam sağlandığında, natürmort, manzara resmi analizini yaparak, standartlara göre guaj ve sulu boya tekniğiyle özgün resimler yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Natürmort analiz ederek, guaj boya teknikleriyle natürmort resmi yapabileceksiniz.2. Manzara analiz ederek, guaj boya teknikleriyle manzara resmi yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Atölye Donanım: Kurşun kalem, resim sehpası, guaj boya ve gereçleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Resim bilgisine sahip olan kişi çağdaş sanat görüşü kazanmış demektir. Plastik estetik duygusuna sahip olmak bir kişiyi olumlu yönden etkilemektedir. Mesleki resim dersi modüllerini başarıyla tamamlamış olan bir öğrenci, yaşamında özgün ve soyut resme yer vereceğinden toplum içinde farklı bir yere sahip olacaktır.

Resim uygulamaları, belirli kurallara dayalı ve çeşitli tekniklerin araç gereçleriyle yapılmalıdır. Bu gereçleri doğru kullandığınızda ve istenilen teknik bilgileri aldıktan sonra çalışacağınız alanda yapacağınız tasarımlar ve uygulamalar daha anlaşılır olacaktır. Yapmak istediklerinizi taslak kâğıdın üzerine çeşitli resim teknikleriyle çizmek yararınıza olacaktır. Taslak yapım resmi okuyarak ve şekillendirme işlem sırasını takip ederek doğru şekillendirme ve kaliteli bir iş yapmış olacaksınız.

Hazırlanan bu modülde mesleki resmin, özgün resim kavramlarını, natürmort ve manzara çeşitlerini, natürmort ve manzara tasarımlarını, desenleri ve guaj boya tekniğiyle uygulamaları ele alacağız. Sizler guaj ve sulu boya tekniğini kullanarak natürmort ve özgün manzara resimleri yapabileceksiniz. Modülü başarı ile tamamladığınızda mesleki resmin özgün resim olanaklarını öğrenmiş olup sanat alanının çeşitli dallarında bu bilgi ve becerileri kullanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında, natürmort, manzara resim analizi yaparak standartlarına göre guaj boya tekniğiyle özgün resimler yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

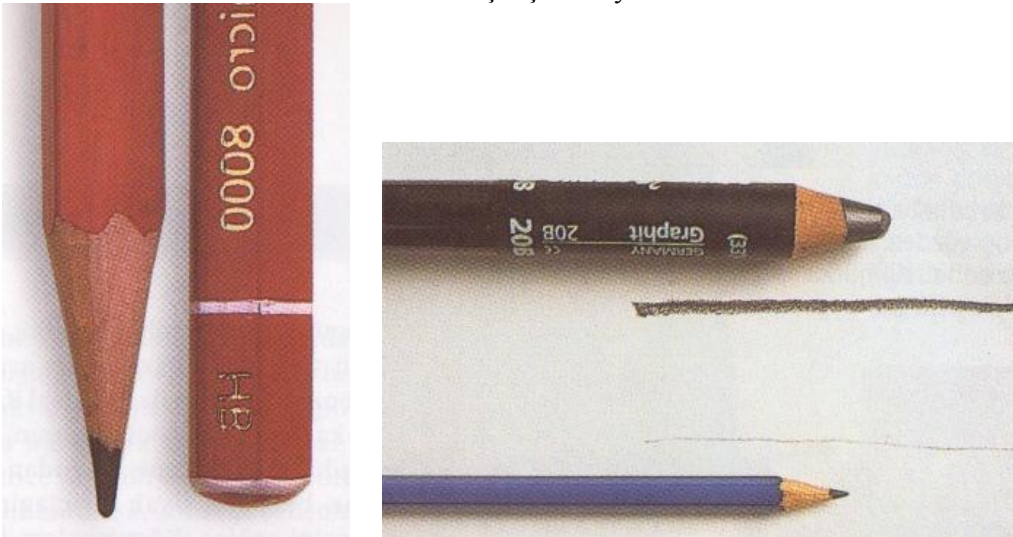
Ünlü ressamların çeşitli natürmort (ölüdoğa) resimlerini araştırınız. Bulduğunuz resimleri sınıfınıza getirerek arkadaşlarınızla birlikte resimlerin analizini yapınız.

1. NATÜRMORT (ÖLÜDOĞA) RESİM

1.1. Resim Teknikleri

1.1.1. Kurşun Kalem Tekniği

Kurşun kalem, en temel resim malzemesidir. Resme başlayanların mutlaka üzerinde çalışması gereken kompozisyon ve ışık-gölge tekniklerini kara kalem resimlerle geliştirmek, en uygun çalışma yöntemi olacaktır. Boyaların kendilerine has özelliklerini ve teknik zorluklarını bir kenara bırakarak kara kalem çalışmalarıyla resme ilk adımınızı atabilirsiniz.

Resim 1.1: Kurşun kalemler

Kurşun kalemler, sertliklerine göre sınıflandırılır. Sanatsal çizimler için yumuşak kurşun kalemler önerilir; yumuşak kalemler, HB serisi ve tüm B serisini içerir. Daha sert olan H serisi, teknik çizimler için tasarlanmıştır. B -2B -3B... diye yükseldikçe kalemler yumuşar, H-2H-3H... diye yükseldikçe kalem sertleşir.

Dereceler	7 B	6 B	5 B	4 B	3 B	2 B	B	H BH	HB	F	H	2H	3 H	4 H	5 H	6 H	7 H	
Açık-Koyu resim çalışmalarında (Yumuşak)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Çizgi resim çalışmalarında (Orta)								■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kopya çıkarma-Teknik resimde (Sert)										■	■	■	■	■	■	■	■	■

Tablo 1.1: Kurşun kalem sertlik dereceleri ve kullanıldığı alanlar

Çizim 1.1: Kurşun kalemle yapılmış natürmort çalışması

1.1.2. Guaj Boya Tekniği

1.1.2.1. Teknik Özellikleri

Guaj boyalar, opak (saydam) olmayan sulu boyalardır. Sıradan sulu boyalar kâğıdın lifleri arasında kaybolur, hâlbuki guaj boyalar, yüzey üzerinde boya katmanı bırakır; mat bir biçimde kurur ve kapatici güçleri vardır. Tebeşir ya da diğer pigmentler eklenerek opak olarak hazırlanmıştır. Guaj boya çalışmalarında renklerin açık tonlarını elde etmek için beyaz boya kullanılır. Boyalar kâğıda sürölüp kuruduktan sonra renk tonları çok az değişir ve matlaşır.

1.1.2.2. Araç Gereç Özellikleri

Resim kâğıtları su ile çalışıldığından kalın olmalıdır. Fırçaların yumuşak ve uçlarının sivri olması gerekir. Ayrıca palet, su kabı, boya deneme kâğıdı, boya kaşığı gerekmektedir.

1.1.2.3. Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

Guaj boya ile yapılan resimlerde konu, önceden kurşun kalem ile resim kâğıdına ayrıntılarıyla çizilir. Renkler, palete alınır ve istenilen renklerin karışımı burada yapılır. Renk karışımlarını yaparken iki ya da üç renkten fazlası kullanılmamalıdır; çünkü çok rengin karışımı, renk değerlerini azaltır ve grileştirir. Yanlış boyanan kısım, mutlaka kurumadan düzeltilmemelidir.

Resim 1.2: Komşu renkler armonisinde natürmort çalışması

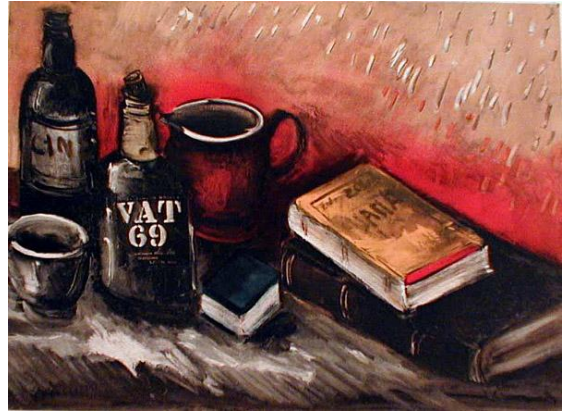
1.2. Natürmort Çeşitleri

Natürmort; hareketsiz, durgun doğa anlamına gelmektedir. Hareketsiz yani dalından koparılmış meyve ve sebzelerin, bazı günlük eşyaların, vurulmuş kuşların, balıkların resimlerine de natürmort resim denir.

Doğadan yapılacak bu tür çalışmalara hareketsiz konulardan başlamak yerinde olur. Önce kitap, kutu, çanta, masa gibi düz çizgili ve gölgeleri belirli olan eşyalardan başlamalı, sonra da testi, sürahi, vazo gibi yuvarlak biçimli eşyaların resimlerinin yapılmasına geçilmelidir. Daha sonra da sebzeler, meyveler, çiçekler model olarak alınmalıdır.

Resim 1.3: Paul CEZANNE

Resim 1.4: Maurice VLAMINCK

1.2.1. Natürmort Analizi

Natürmort çalışmalarında modeli hazırlamak resim yapmak kadar önemlidir. Model hazırlarken dikkat edilmesi gereken noktalar şöyle sıralanabilir.

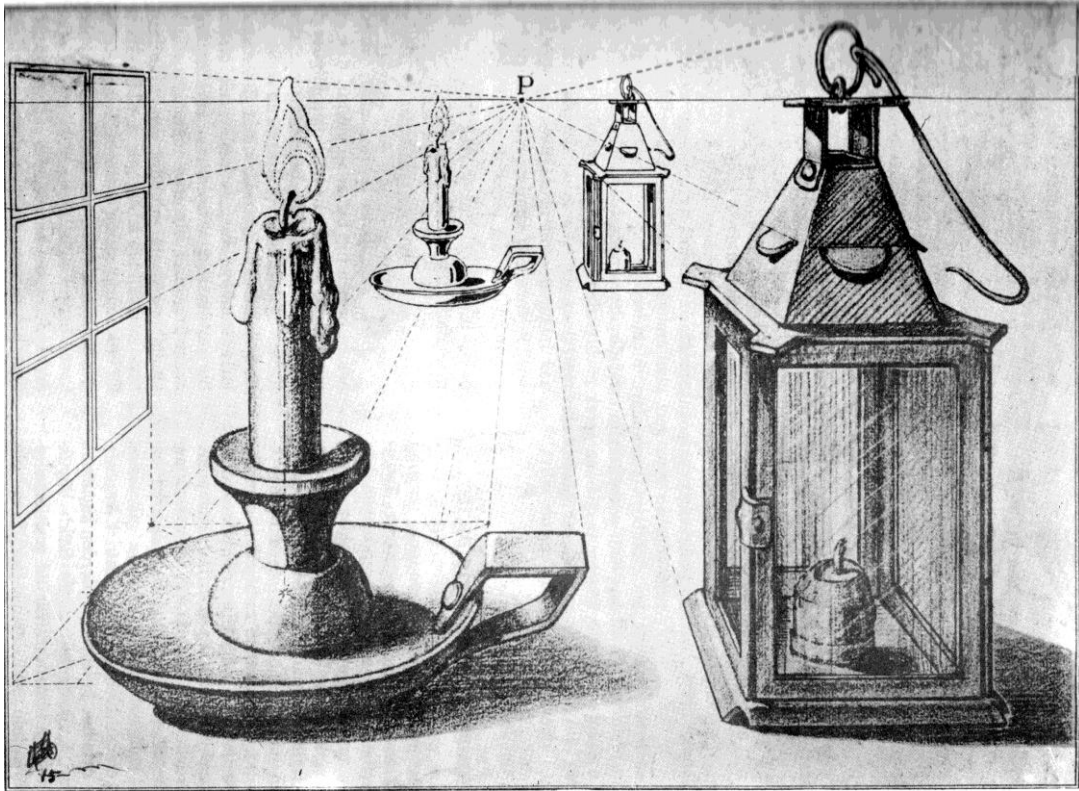
- Model göz seviyesine uygun olarak düzenlenmeli; ne çok yukarıda ne de çok aşağıda olmalıdır.
- Modele olan uzaklığımız 3-4 metreyi geçmemelidir. Sınıf ya da atölyede çalışanların sayısı fazlaysa çalışanlar bu uzaklığı koruyacak şekilde yerleşmelidir.
- Modelin konulduğu yer ve bu yerin etrafı göze hoş görünmüyorsa uygun renklerdeki kumaş parçaları ile fon yapılmalıdır. Modelde sıcak renkler çoksa, fon için kumaşın rengi soğuk renklerden seçilmelidir.
- Modelde yuvarlak biçimler varsa fonda dik çizgiler olmalı, modelde hareketli çizgiler çoksa fon sade olmalıdır.
- Modele ışık belli yerden gelmelidir. Her yönden gelen ışık, modelin biçim ve renk değerlerini iyi göstermez.
- Model olarak seçilen eşyalar birkaç tane ise bunların biçimleri değişik olmalıdır. Aynı cinsten eşyalar varsa değişik durumlarda tertip ve düzene sokulmalıdır.

1.2.2. Perspektif Analiz

Yakın olan şekiller uzakta olanlardan daha büyük ve belirli gözükür.

Perspektif esasına uygun bir çizim şu şekilde yapılır:

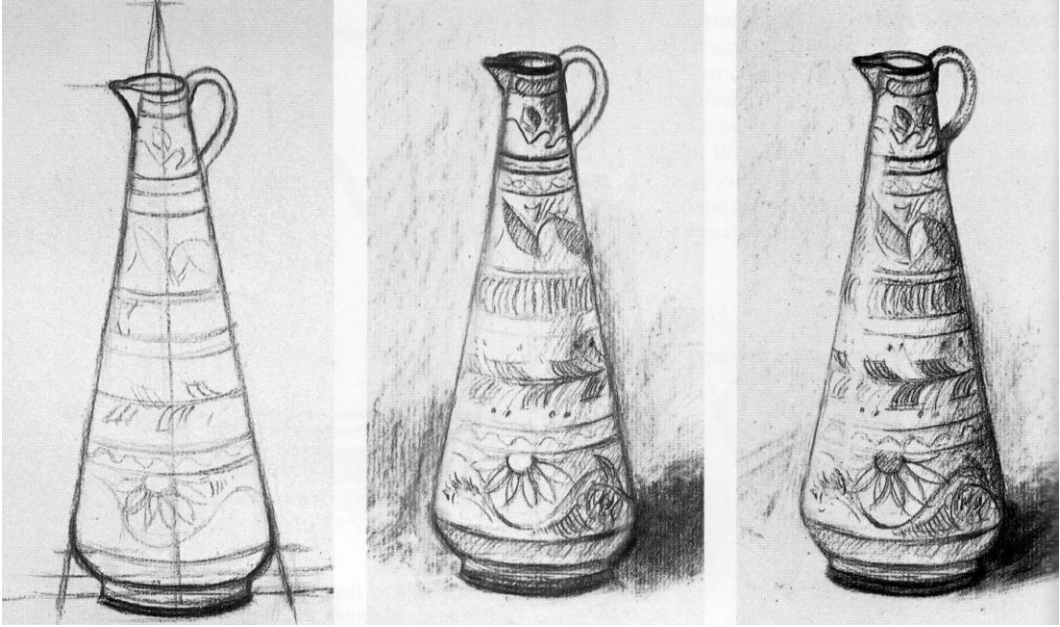
- Resim çizimine başlarken kâğıt üzerinde, önce ufuk çizgisi belirtilir.
- Ufuk çizgisinin üzerinde bulunan esas nokta tespit edilir.
- Cisimlerin ufuk düzleminin altında mı, üstünde mi, yoksa tam hizasında mı göründükleri tam olarak kararlaştırılır.
- Resimde önce büyük yüzeylerin, sonra küçük yüzeylerin çizimi yapılır.
- İlk çalışmalarda kaçış noktaları daima resmin içinde bulunur. Eğer kaçış noktalarından kâğıt üzerinde bulunmayan varsa yanına tamamlayıcı küçük bir kâğıt eklenir.

Çizim 1.2: Benzer eşyaların perspektif zorunluluğunda görüntüleri

1.2.3. Detayların Çizgisel Analizi

İlk önce bir çizgi kabataslak çizilir, daha sonra düzeltilir ve sonunda tüm çizime yol göstermek üzere tasarlanan bir çizgisel altyapı hâline getirilir. Bu kesin temel yapı alınarak farklı çizgiler, öncekilerin üstüne yerleştirilebilir; çizimi kesinleştirmek ve tamamlamak üzere formlar yavaş yavaş ortaya çıkar.

Çizim 1.3: Detayların çizgisel analizi

1.2.4. Tonlamayla Açık-Koyu, Yakın-Uzak Analizi

1.2.4.1. Lokal Ton Analiz Yöntemi

Model çizgi ile tespit edildikten sonra işlenişi ışık-gölge ile sağlanır. Böylece modelin hacim ve derinliği daha belirgin hale gelir.

Işık kaynakları güneş, ay ve suni aydınlatma vasıtalarıdır. Işık kaynağı, eşyanın her tarafını aynı derecede aydınlatmaz. Yüzü ışığa karşı ve yakın olan yerler aydınlık, yüzü ışığı görmeyen ve uzak olan yerler de karanlıktır. Işık ve gölge arasında kalan kısımlar eşyanın esas rengini verir. Işığın aydınlatma derecesine genel olarak “**ton**” denir.

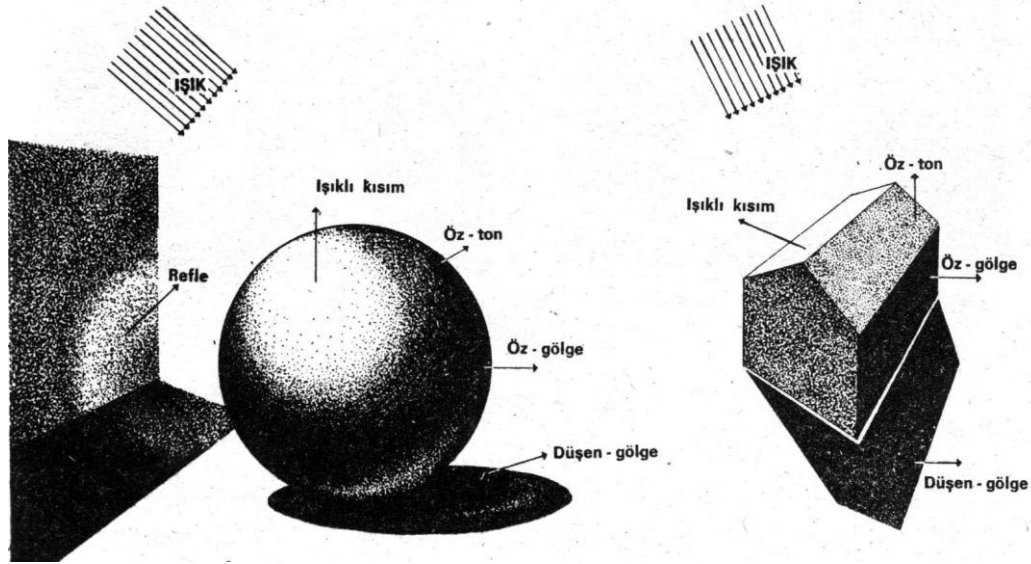

Çizim 1.4: Lokal ton analizi

1.2.4.2. Yansıma Renklerle Analiz Yöntemi

Bir kaynaktan aydınlatılan varlıkların ışık ve gölge durumunu incelediğimizde başlıca dört değer görürüz:

- **Işıklı kısım (açık ton):** Işığın eşya üzerine doğrudan doğruya geldiği en aydınlık kısımdır. Bu kısım, fazla ışık aldığı için ve yansımaların da etkisinde kaldığından eşyanın öz rengini vermez.
- **Öz-ton:** Işığın eğik olarak geldiği, yansımaların ve parlamaların olmadığı kısımdır. Burada eşyanın asıl rengi bellidir. Yuvarlak cisimlerde bu bölge ışıklı kısım ile öz-gölge arasında bir **geçiş** yaptığı için bu anlama uygun olarak **pasaj** da denir.
- **Öz-gölge (koyu ton):** Eşyanın ışık almayan, bu nedenle de en koyu olan kısmıdır.
- **Düşen gölge:** Eşyanın fona ya da zemine düşen gölgesidir. Genellikle o eşyanın biçimini yansıtır.

Resim 1.5: Işığın yansıması

Refle: Eşyanın üzerindeki ışığın yansıması ile başka yüzeyler üzerinde meydana gelen aydınlatmaya denir (Resim 1.6). Örneğin, yeşil kumaştan yapılmış bir fon üzerinde duran limona gelen ışığın yansıması, yeşil fonda sarımtrak bir akis bırakır.

Doğada görülen varlıkların rengi günün değişik zamanlarında, birtakım değişikliğe uğrar. Işık değiştiğçe, eşya gözlerimizden uzaklaştıkça (bizimle eşya arasındaki uzaklık değiştiğçe), yansımalar fazlaştıkça renklerin bir takım değişikliklere uğradığı görülür.

Bu sonuçtan; eşyanın gerçek bir rengi olmadığı ve bu renk değişmesinin de ışığa gölgeye, uzaklığa yansımalarına bağlı olduğu anlaşılır. Renklerin bu faktöre bağlı olarak gösterdikleri değişikliklere resim dilinde **hava perspektifi** denilir.

Örneğin; bol ışıklı bir yerde bulunan kırmızı renkli bir vazonun rengi, açık kırmızı ve turunculara yönelir. Az ışıklı veya gölgeli bir yerdeki rengi ise koyulaşır morlara gider. Bu kırmızı vazo uzaklaştırıldıkça bizimle onun arasına giren hava katının fazlalığıyla orantılı olarak koyulaştığı görülür. Örneğin bir vazonun üzerindeki kırmızı;

Birinci planda, koyu kırmızı görünür.

İkinci planda, parlaktır, turuncuya yaklaşır.

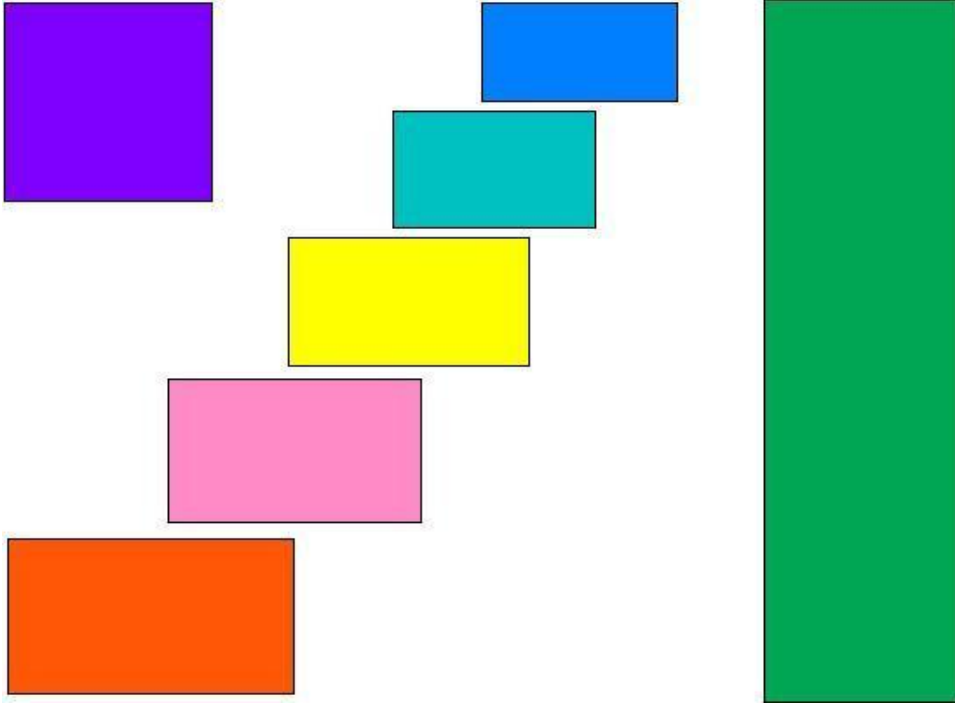
Üçüncü planda, sönüktür, sarıya yaklaşır.

Dördüncü planda, rengini kaybetmiştir, griye yaklaşır.

Beşinci planda, rengi ancak görülebilir bir durumdadır ki mavi-mora yaklaşır.

Kırmızı gibi diğer bütün renkler de bu suretle uzaklığa bağlı olarak renk değerlerini değiştirir. Koyu renkli cisimler gözden uzaklaştıkça açık ve mavimtrak görünür. Açık renkli cisimlerse parlaklıklarını kaybederek sönük gri bir renge bürünür.

Bütün bunlardan, cisimlerin renklerinin ışığın ölçüsüne, havanın yoğunluğuna, uzaklığın etkisine ve etraftan aldıkları yansımalara göre değiştiği sonucu çıkarılır. Resim yapılırken bunlar göz önünde bulundurulmazsa iyi bir sonuç elde edilemez.

Resim 1.6: Etkilerine göre renklerin sıralanışı

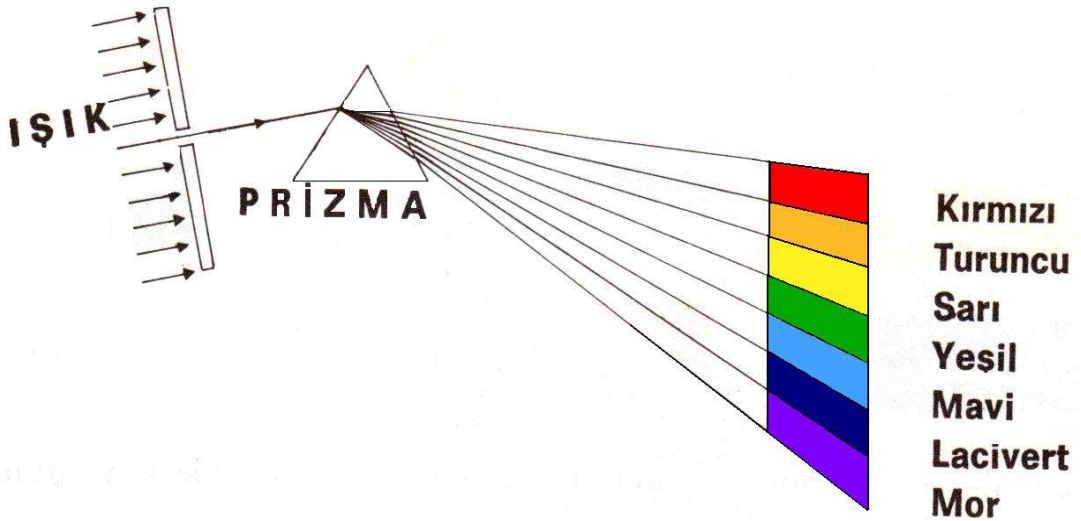
c. Renk Armonisi Analiz Yöntemi

Işığın cisimlere çarptıktan sonra yansıyarak görme duygumuzda bıraktığı etkiye **renk** denir. Güneşli bir günde renklerin daha parlak daha canlı olmaları, kapalı bir havada ise renklerin parlaklığını kaybetmeleri ve olduklarından daha koyu görünmeleri rengin ışığa bağlı olduğunu gösterir. Zaten ışık olmadığı zaman her şey, şekil ve renk olarak karanlıkta kaybolur.

Resimde renklerin uyumu iki yoldan kurulur.

- **Ton değerlerine göre kurulmuş uyum:** Tablonun uyumu daha çok büyük gölge-ışık kontrastları içinde kurulur. Renk üzerine renk armonisi bu büyük karanlık ve aydınlıklar içinde ikinci planda kalırlar. Özellikle bir veya iki rengin değişik tonlarıyla yapılır.
- **Renk değerlerine göre kurulmuş uyum:** Aynı tondaki renklerin kontrastları ile oluşturulmuş armonilerdir. Gölge ve ışıklar kontrast renklerle çözümlenir.

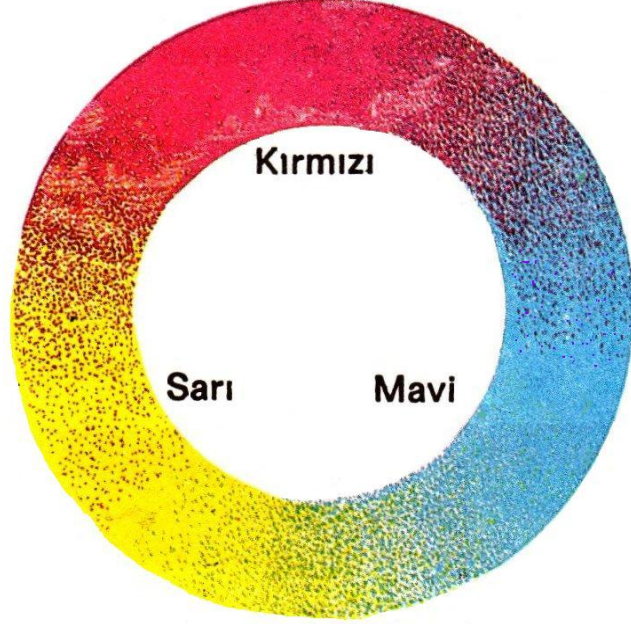
Güneş ışığı bir prizmadan geçirilince yedi renk grubu meydana gelir (Resim 1.7).

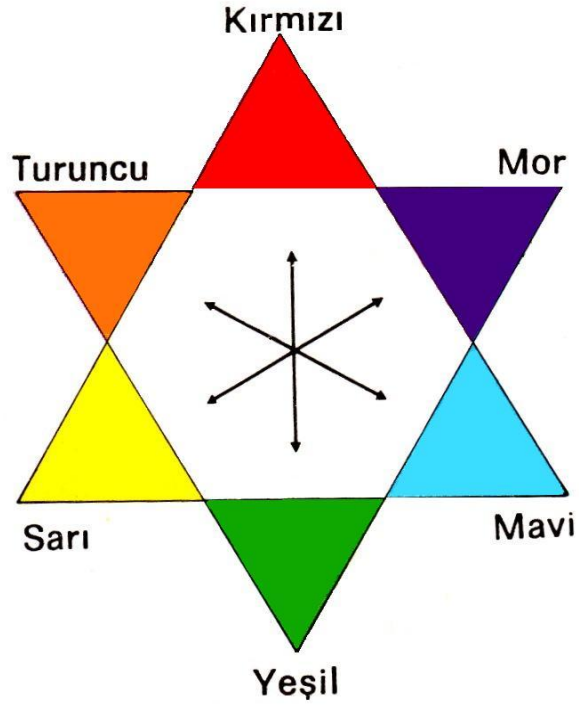
Resim 1.7: Renk prizması

Güneş ışığında depo olmuş bu renkler bir eşya üzerine geldiğinde o cisim renklerin bir kısmını yutar, bir kısmını yansıtır. Bu olayın sonucu olarak da cisimler bize yansıttığı renkte görünür. Örneğin, bir eşyanın kırmızı olarak görünmesinin nedeni, o cismin güneş ışığından sadece kırmızı rengi yansıtmaması ve diğer renkleri tutmasındandır.

Güneş ışığındaki renk grubunun uçları birleştirilirse **renk çemberi** meydana gelir.

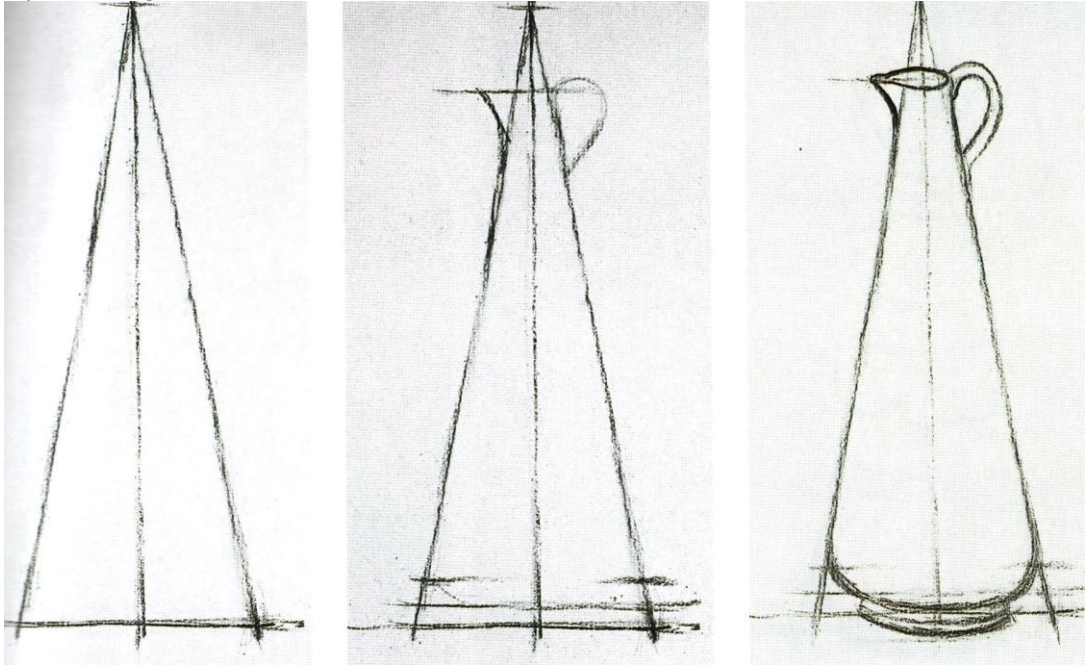
Resim 1.8: Renk çemberi

Resim 1.9: Renk üçgenleri

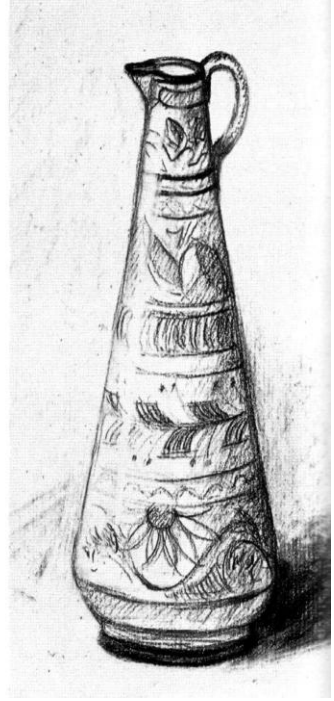
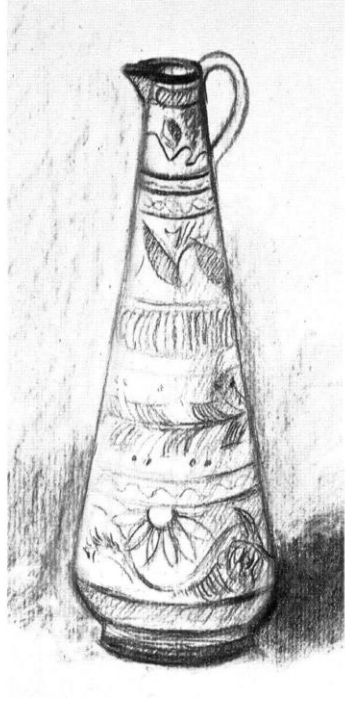
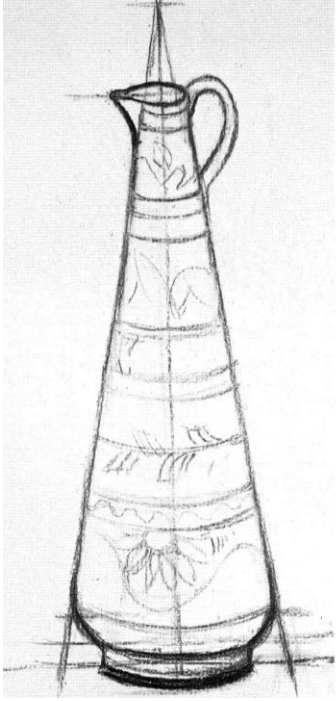
1.2.5. Ayrıntı Analizi

Yaptığınız çizimin ayrıntısına geçmeden ilk önce kaba bir eskiz çizmek ve çizim geliştikçe çizgileri belirginleştirmek her zaman önemlidir. Bu çizim işlemini evrelerle anlatacak olursak ilk evre her zaman çok şematik olmalıdır. Bu formun üzerine gelecek çizgiler düzeltme gerektirmeyecek ölçüde net olarak çizilmelidir. Kontur üzerine yapılan çalışma ilk çizgilerin üzerine yenileri eklendikçe daha da kalıcı biçimde oluşmasına izin verir. İlk yapının üzerine daha kalıcı çizgiler yerleştirmek çok daha kolaydır. Sadece kesin olduğu düşünülen çizgilerin üzerinden gidilmelidir. Bu şekilde çizimin temel öğeleri, daha koyu olarak gözükecektir.

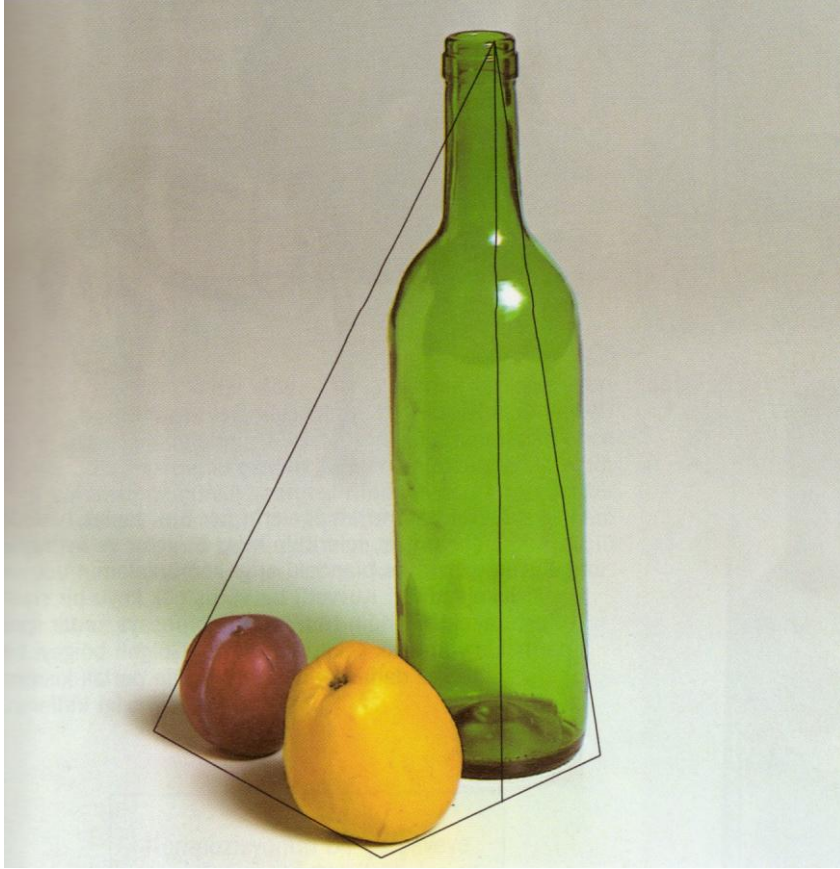
Çizim 1.5: Ayrıntı analizi-1

Çizime başlandığında yapıldığı gibi, artan yoğunluklu yumuşak çizgilerle çalışmaya devam edilir. Çizim ilerledikçe, formların daha hassas biçimde tanımlanıp çizilmesiyle birlikte çizgiler daha da kesinleşip yoğunlaştırılır.

Çizim 1.6: Ayrıntı analizi-2

Kurşun Kalem Tekniği ile Natürmort

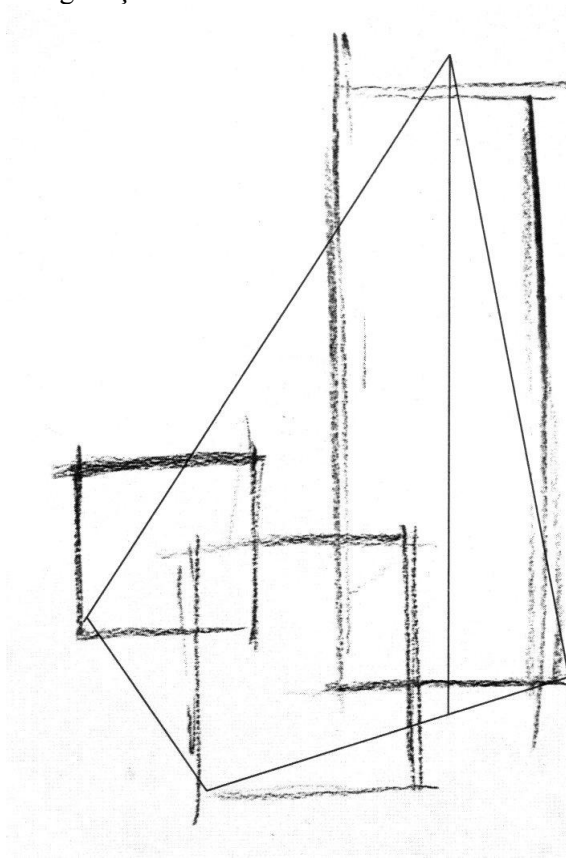
Çizim 1.7: Çizilecek kompozisyon

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kâğıdı (35x50cm)
- Kurşun kalem, kömür kalem
- Sıkıştırılmış kömür kalem çubukları
- Hamur silgi
- Çalışma altlığı (kontraplak)
- Sabitleyici sprey (fiksaj)

Aşağıdaki işlem basamaklarını tamamladığınızda kara kalem tekniği ile bir natürmort resmi tamamlamış olacaksınız.

- Model olacak objeleri bir zemin üzerine yerleştiriniz.
- Atölye önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.
- Resim kâğıdını kontrplağa yerleştiriniz.
- Altlığa kâğıdı bantlayarak ya da klipsle sabitleştirmeyi unutmayınız.
- Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre ayarlayınız.
- Kâğıdınızı yatay tutunuz. Düzenegi dikkatlice gözlemleyerek resim kaleminizle dış hatlarını kâğıda çiziniz.

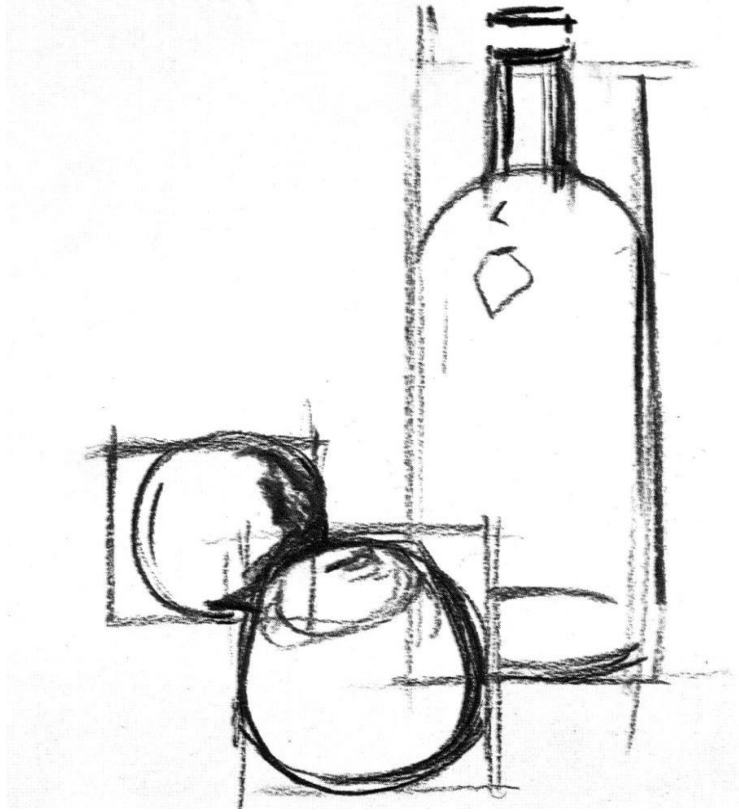
Çizim 1.8: Kompozisyonun kâğıda yerleştirilmesi

Objeleri kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek, perspektif kurallarına dikkat ediniz.

Perspektif konusunda öğrenme faaliyetinde verilen bilgi konularından faydalanabilirsiniz.

Objelerin kontürel şeklini belirleyiniz.

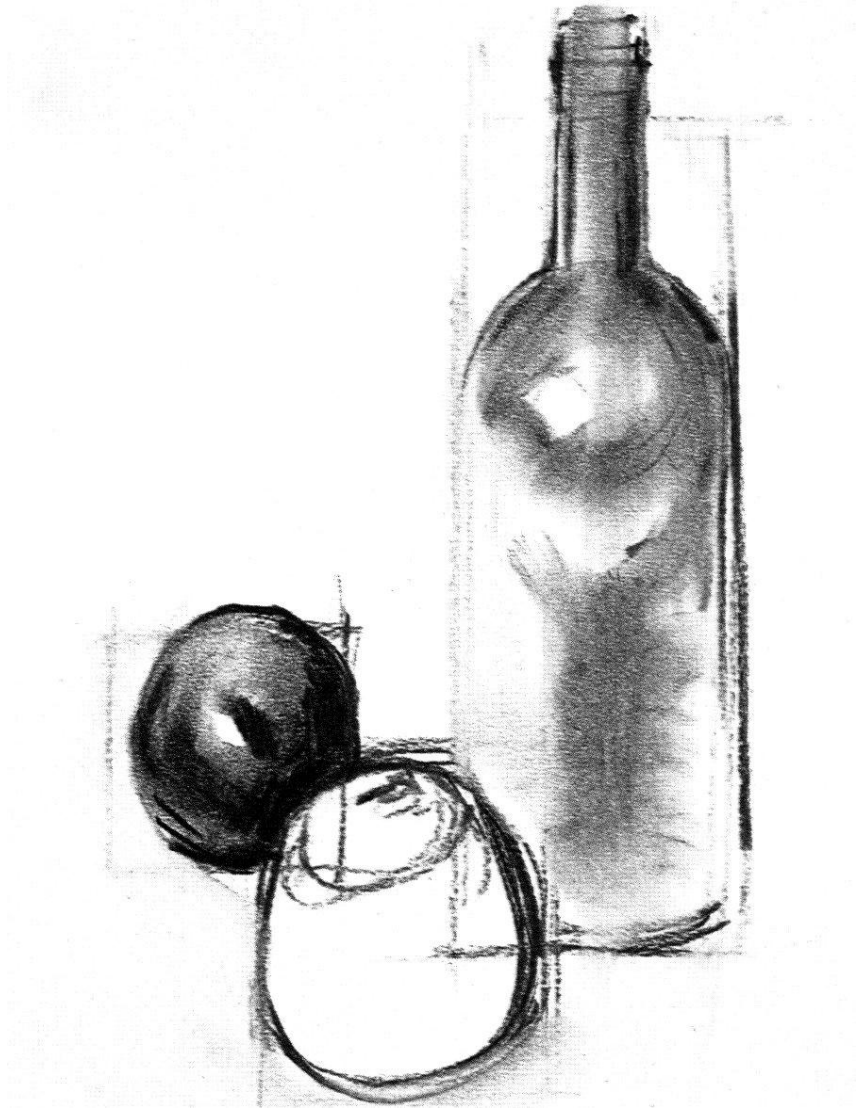
Objelerin temel planlarını belirleyiniz, planlamayı yaparken oran-orantıya dikkat ediniz.

Çizim 1.9: Kompozisyonun perspektife dikkat edilerek çizilmesi

➤ Objelerin açık koyu renk değerleriyle hacmini yapınız.

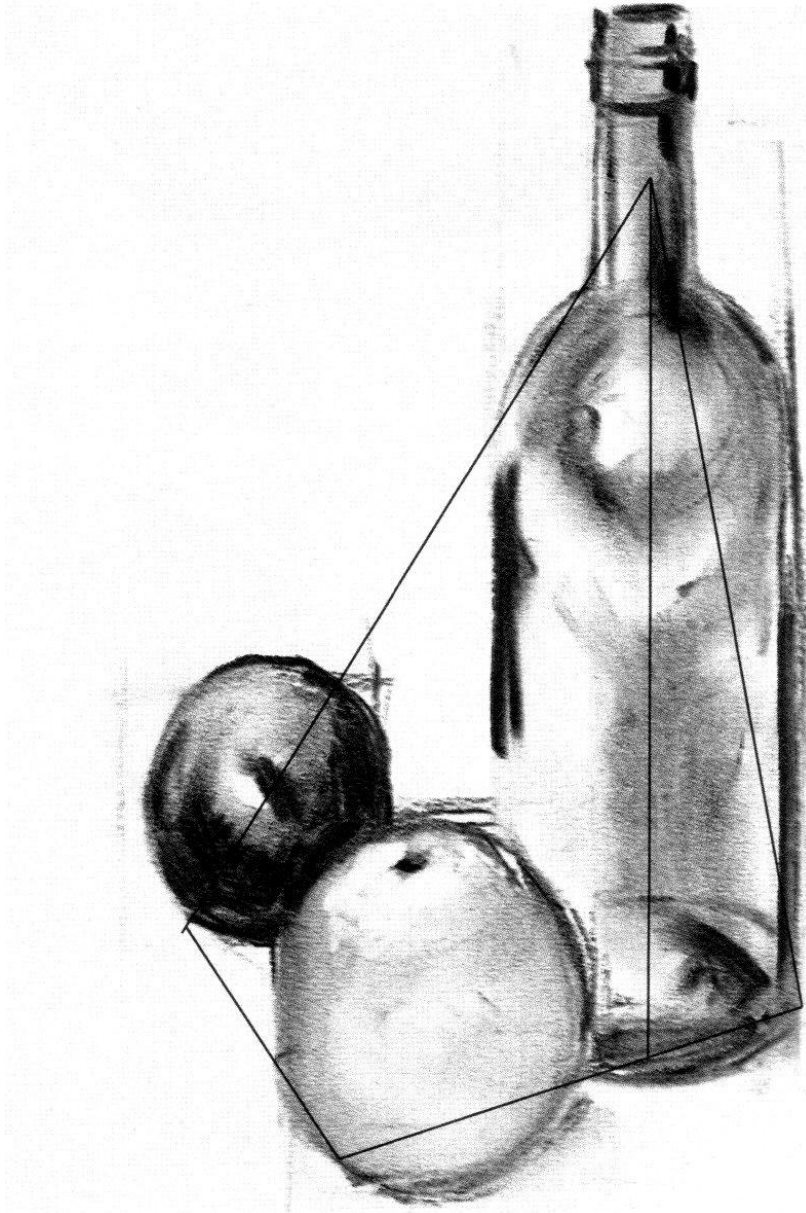
Kurşun kalem boya özelliklerini hatırlayınız, temiz ve düzenli çalışınız.

Çizim 1.10: Objelere açık koyu renk değerleriyle hacim verilmesi

- Objelerin lokal tonlamasını, ışık-gölge ayrımını yapınız.

Temiz ve düzenli çalışınız, çalışırken elinizin temizliğine dikkat ediniz

Çizim 1.11: Lokal tonlama ve ışık-gölge çalışması

➤ Resmin detaylarını tamamlayınız.

Objelerin ışık-gölgesini ayarlarken aydınlık kısım için silgiden faydalanabilirsiniz.

Çizim 1.12: Objelerin açık-koyu renk değerleriyle hacminin belirtilerek, detaya girilmesi

- Yaptığımız çalışmanın analizini yapacak olursak

Özet

Natürmorta ait öğelerin her biri, **bir dörtgen şema** içine yapılandırıldı.

Silgi, seçilmiş parlak alanlar yaratmanızı sağladı.

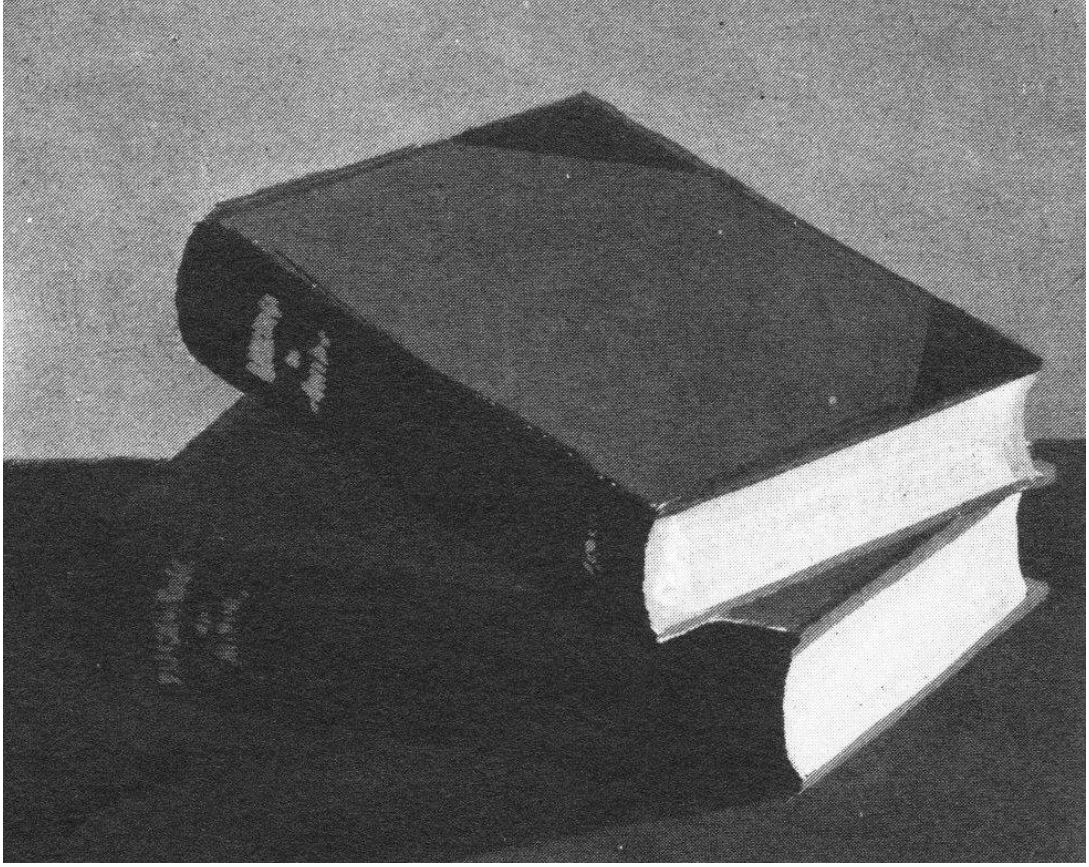
Sol taraftaki eriğin tabanı, şişenin tabanından biraz yukarıda.

Kompozisyon düzlemleri oluşturulurken, **çizgiler, birbiri üzerine bindirildi.**

Çizim 1.13: Yapılan çalışmanın ayrıntı analizi

Uygulama sırasında sorunla karşılaşırsanız öğretmeninizden yardım isteyiniz.

Guaj Boya Tekniği ile Natürmort

Şekil 1.14: Yapılacak çalışma

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kâğıdı (25x35cm)
- Kurşun kalem
- Silgi
- Cetvel
- Çalışma altlığı (kontrplak)
- Guaj boya ve gereçleri
- Sulu boya fırçası (2,4,... numara), su kabı

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda bir natürmort resmi tamamlamış olacaksınız.

- Model olacak objeleri bir zemin üzerine yerleştiriniz.

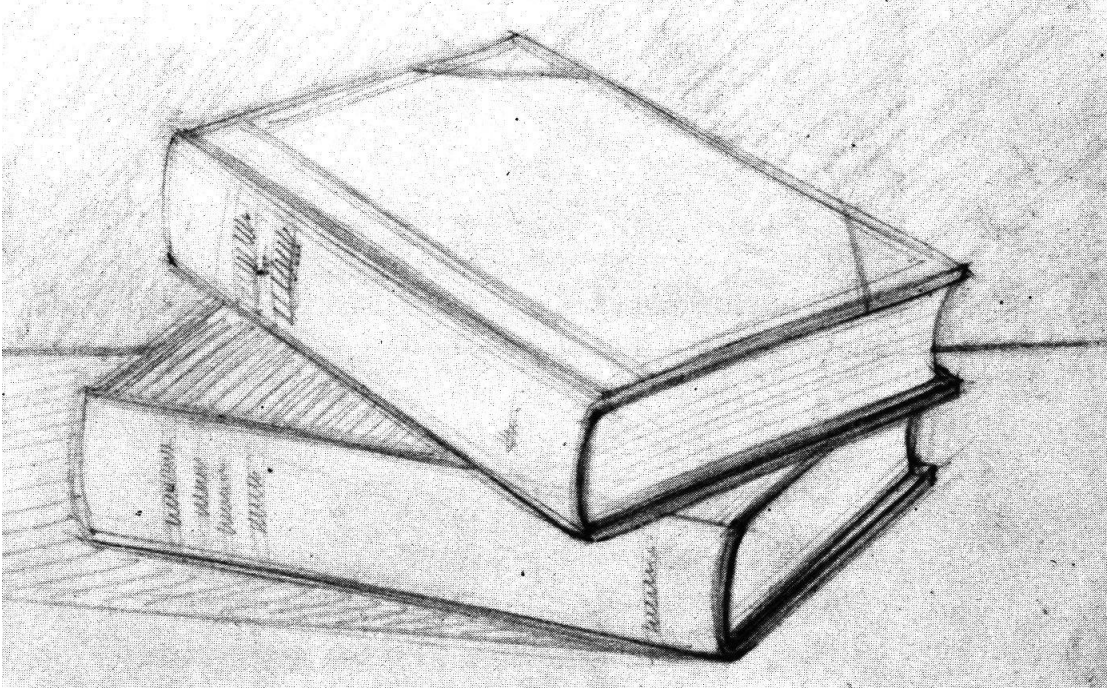
Atölye önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.

- Resim kağıdını kontrplağa yerleştiriniz.

Kâğıdı altlığa bantlayarak sabitleştirmeyi unutmayınız.

- Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre ayarlayınız.

- Kâğıdınızı yatay tutunuz. Düzenegi dikkatlice gözlemleyerek resim kaleminizle dış hatlarını kâğıda çiziniz.

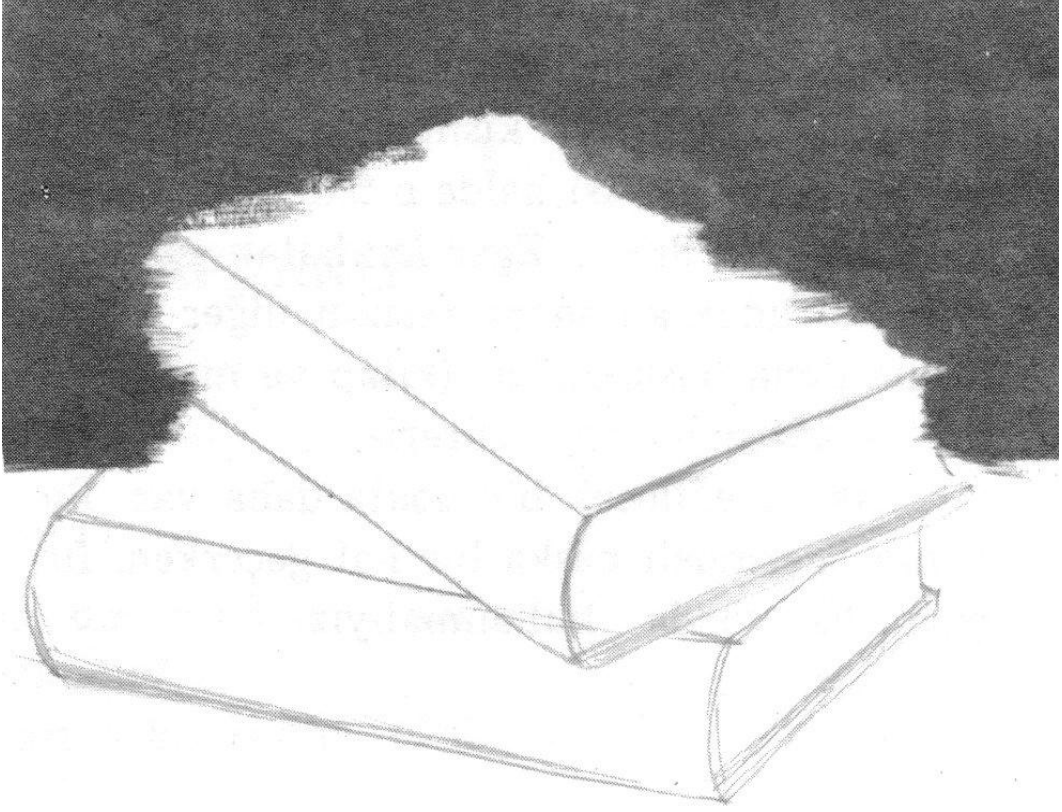

Çizim 1.15: Objelerin kâğıda yerleştirilmesi

- Objeleri kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek, perspektif kurallarına dikkat ediniz.
- Boya paletini hazırlayınız.

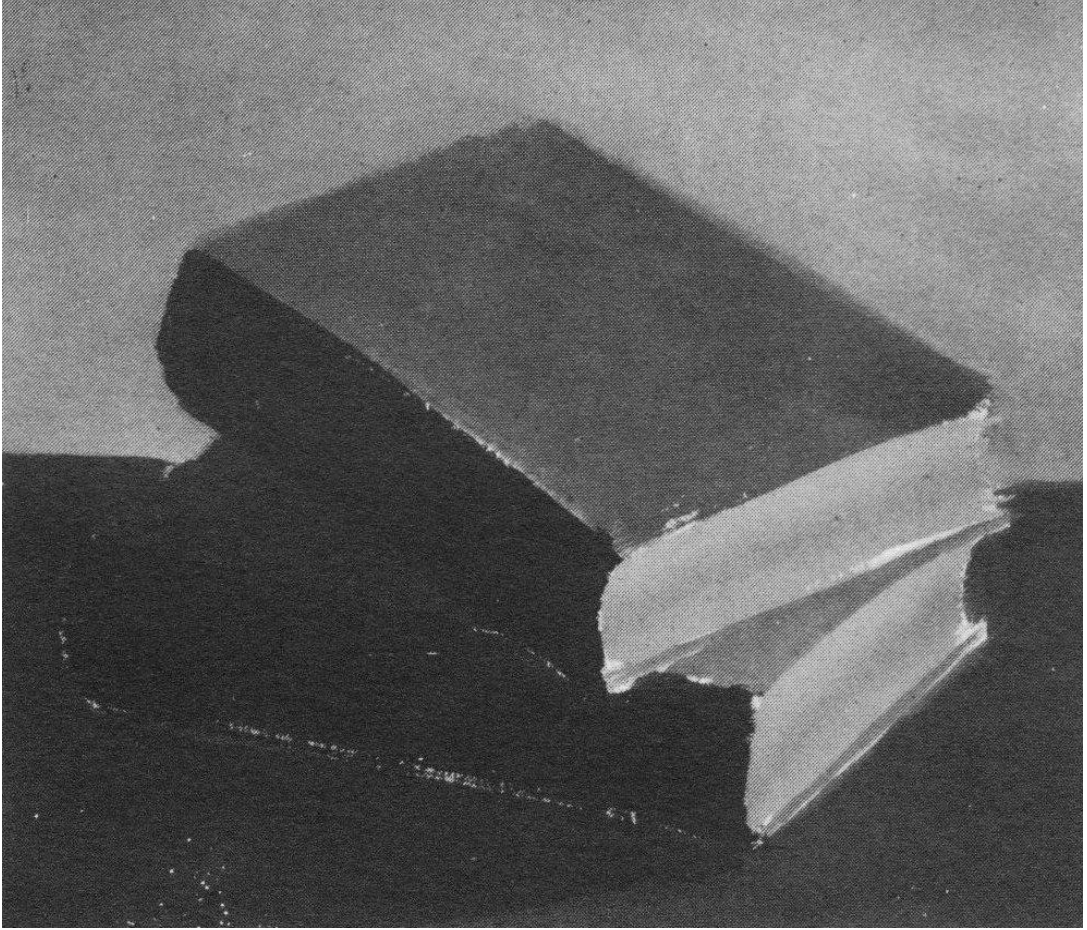
Guaj boya özelliklerini hatırlayınız, temiz ve düzenli çalışınız

- Objelerin açık koyu renk değerleriyle hacmini yapınız.

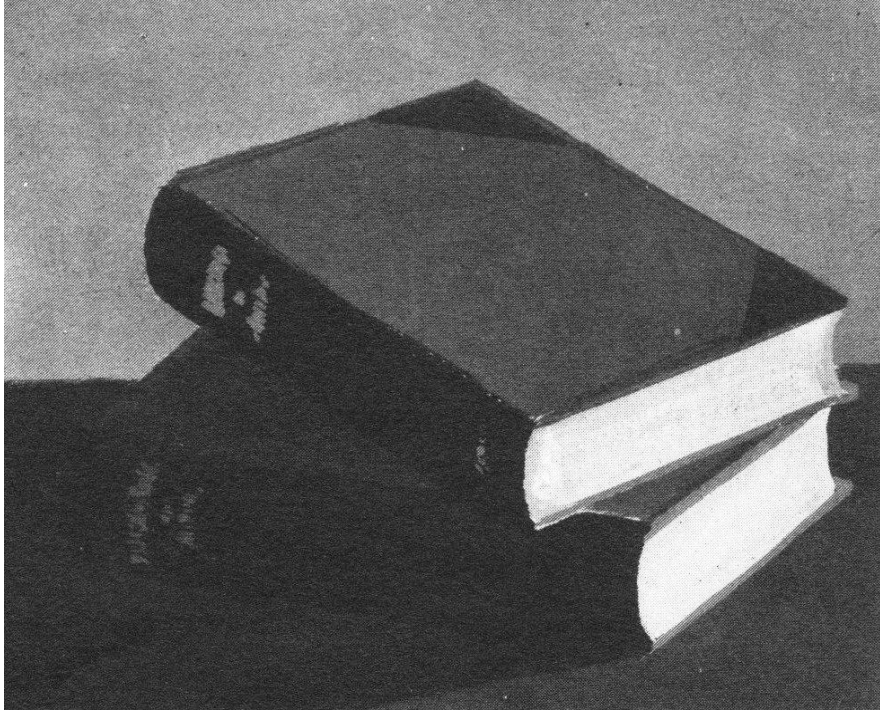
Çizim 1.16: Objelerin açık koyu renk değerleriyle hacminin yapılması

- Renksel ve teknik bütünlüğü kurarak çalışmaya özen gösteriniz.
Ton değerlerinin her kutuda farklı olmasına dikkat ediniz.

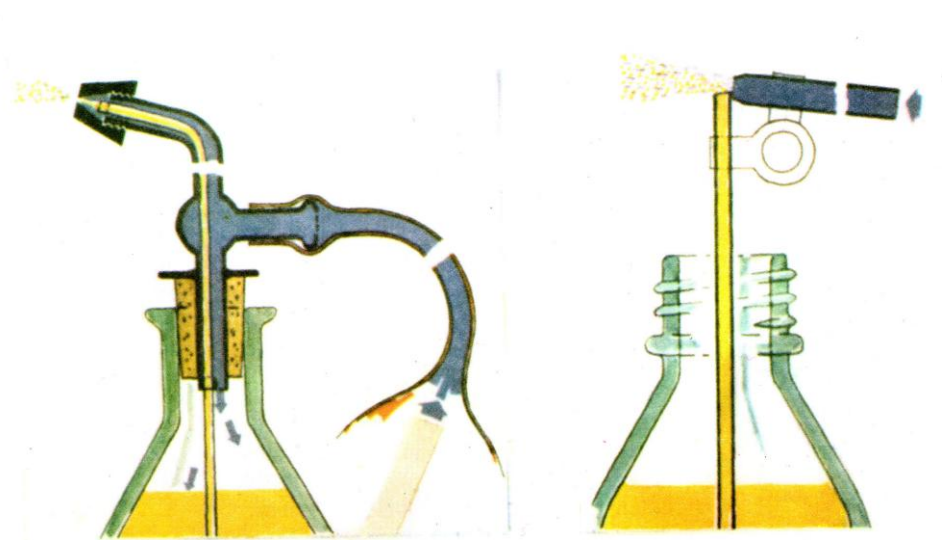
Çizim 1.17: Renksel ve teknik bütünlüğün kurulması

- Işık gölge ayarlamalarını yaparak resme son şeklini veriniz.

Çizim 1.18: Çalışmanın bitmiş hâli

- Son olarak resminizi fiksajla sabitleyiniz.

Çizim 1.19: Fiksajın yapılması

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Kurşunkalem en temel malzemesidir.
2. Guaj boyalar boyalardır.
3. Guaj boya çalışmalarında renklerin açık tonlarını elde etmek için boya kullanılır.
4. Yakın olan şekiller uzakta olanlardan daha vegözükürler.
5. Resim çizimine başlarken kağıt üzerinde, önce belirtilir.
6. Model çizgi ile tesbit edildikten sonra işlenişi ile sağlanır.
7. Işığın eğik olarak geldiği, yansımaların ve parlamaların olmadığı kısma..... denir
8. Işığın aydınlatma derecesine genel olarak denir.
9. Eşyanın üzerindeki ışığın yansıması ile başka yüzeyler üzerinde meydana gelen aydınlatmaya denir.
10. Güneş ışığındaki renk grubunun uçları birleştirilirse meydana gelir.

DEĞERLENDİRME

Cevap anahtarı ile kendi cevaplarınızı karşılaştırınız ve doğru cevap sayınıza göre kendinizi değerlendiriniz. Yanlış verdiğiniz cevaplar için faaliyetin ilgili yerlerine giderek tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz.

UYGULAMALI TEST-1

Kurşun kalem tekniği ile natürmort uygulamasını yapınız ve bu çalışmanızı aşağıdaki ölçüğe göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	“evet”	“hayır”
1. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
2. Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre belirlediniz mi?		
3. Düzeneği dikkatlice gözlemlediniz mi?		
4. Kâğıda düzeneği oran ve orantıya dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
5. Objeleri kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek, perspektif kurallarına dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
6. Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
7. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
8. Çalışmanızla övünç duyuyor musunuz?		
9. Çıkardığınız ürün sizi duygusal açıdan tatmin etti mi?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretlediğiniz “**Evet**” ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor.”**Hayır**” larınız için ilgili faaliyetleri tekrarlayınız. Cevaplarınızın tamamı “**Evet**” ise diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

UYGULAMALI TEST-2

Guaj boya tekniği ile natürmort uygulaması yapınız.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
2. Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre belirlediniz mi?		
3. Düzeneği dikkatlice gözlemlediniz mi?		
4. Kâğıdınızı kontraplağa doğru olarak yerleştirip, sabitlediniz mi?		
5. Boya paletinizi hazır bulundurup, boyaları tek tek ayrı kutulara koydunuz mu?		
6. Kâğıda düzeneği oran ve orantıya dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
7. Objeleri kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek, perspektif kurallarına dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
8. Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
9. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
10. Çalışmanızla övünç duyuyor musunuz?		
11. Çıkardığınız ürün sizi duygusal açıdan tatmin etti mi?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde kazandığınız davranışlarda işaretleğiniz “Evet”ler kazandığınız becerileri ortaya koyuyor. “Hayır”larınız için öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, gerekli ortam sağlandığında, manzara analiz ederek, guaj boya tekniğiyle manzara resmi yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Ünlü ressamın çeşitli manzara resimlerini araştırınız. Bulduğunuz resimlerin sınıf ortamında arkadaşlarınızla beraber analizini yapmaya çalışınız.

2. MANZARA RESMİ

2.1. Resim Teknikleri

2.1.1. Kurşun Kalem Tekniği

Kurşun kalem, bir önceki öğrenme faaliyetinde tanıtılmış ve çizim çalışmalarında da yeri geldikçe kurşun kalemde bahsedilmişti. Desen çalışmalarına normal koyuluktaki (B-HB) kurşun kalemlerle devam edilmelidir. Kara kalem isminden de anlaşılacağı gibi rengi siyah olup, siyah-beyaz çalışma olanağı verir. Bunların yağlı ve kuru olan cinsleri vardır. Dereceleri büyüdükçe (1,2,3,4) sertlikleri de artar.

İlk çalışmalarımızda hatalarımız çok olacağından silgiye ihtiyacımız fazla olur. Onun için önce kalemi fazla bastırmamalı, çizginin koyuluğundan emin olunduktan sonra koyuluk tonu ve gölgesi işlenmelidir.

Çizim 2.1. Ev Manzarası

2.1.2. Sulu Boya Tekniği

2.1.2.1. Teknik Özellikleri

Sulu boya tekniği kâğıt veya benzeri yüzey üzerinde tabaka yapmayan su ve sulu boya çeşitleriyle yapılan bir tekniktir. Boya tipleri genellikle çeşitli tabletler biçiminde veya tüp içinde krem hâindedir.

Sulu boya tekniği, sabırlı ve titiz çalışma isteyen, hata kabul etmeyen, oldukça zor bir tekniktir. Hata kabul etmemesi suluboyanın zorluğunu artırır. Yüzey üzerine gelen renkler üst üste geldiğinde iyi kontrol edilmezse, suluboyada makbul olan şeffaflık bozulabilir ve kirlenmeler başlar. Kirlenen sahalar yıkanarak emici kâğıtlarla temizlenebilirse de böyle bir çalışma sulu boya tekniğinde ustalık ister.

Sulu boya yapılacak yüzey, sonucun iyi olması için önemlidir.

Yüzeyin emiciliği,

Yüzeyin gerili olup olmaması,

Yüzeyin dokusu,

Yüzeyin kuru veya nemli olması gibi nedenler, boyanın yapılacağı lekeyi etkileyeceğinden, sulu boya yapan kişinin deneyim ve gözlemleri ile ne tür bir leke elde edeceğini araştırması gerekir. Sulu boyada beyaz renk genellikle kullanılmaz. Kâğıdın beyazlığı beyaz rengin görevini görür.

2.1.2.2. Araç Gereç Özellikleri

Suluboyada başlıca gereçler; resim tahtası, iskemle, karton (mukavva), kalem, lastik, palet, vizör, fırçalar, gode (su kabı), sünger, bez, pamuk, resim kâğıdı ve boyalardır.

Resim 2.1: Fırçalar

Suluboyada fırçalar yassı ve yuvarlak olmak üzere iki tipe ayrılır. Düz fırçalar daha ziyada geniş yüzeyler için top ve sivri uçlular da eşyaların içlerini boyamak ve çizgiler için kullanılır.

2.1.2.3. Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

Sulu boya tekniğiyle çalışmak istediğimiz bir konunun, sert bir kalemle önemli noktaları çizilir. Bundan sonra hafif bir süngerle kğit hafifçe ıslatılır. Sulu boyanın kâğıda iyice yapışabilmesi ve sulu boya renklerinin alanın her yerinde aynı dağıtılabilmesi için kağıt ıslatılır. Eğer sulu boyayı kuru kğıtta çalışsak sulu vuruşlar kğit üzerinde sınırlanacak (tahditlenecek), yer yer kıyıya doğru çekilen boyalar hiç de güzel görünmeyen renkli boya birikintiler ve çizgiler meydana getirecektir. Bu zellikler suluboyada renk üzerine renk sürmenin zorluklarını meydana çıkartıyor. Kenarlar üzerinde ayrı fırça vuruşlarıyla boyamak gerekecektir.

Çalışmada tutulacak prensip; öncelikle konunun verdiği koyu olmasını dilediğimiz kısımlardan başlanmalıdır. Bu kısımlar hafifçe çektikten ve kuruduktan sonra, aydınlık kısımları boyayarak, daha sonra da yarım aydınlık kısımların boyanmasıyla resim bitirilir. Resim tamamlandıktan sonra gözümüzde noksanlık hissi yaratan kısımlar bulunabilir. Burada son bitirme işlemi olarak bazı çizgilerin ve detayların şiddetlendirilmesi gerekir. Bu en son rötuşlar yapılırken bitmiş ve boyanmış olan kısımları değiştirmemek lazımdır. Eğer bitmiş kısımlar (maslar) zerinde oynayacak veya değiştirecek olursak resim kirlenir ve aradığımız şeffaflığı kaybeder. Ayrıca renkler, teknik gereği ne kadar fazla su ile karıştırılırsa, o kadar ışıklı ve aydınlık dşerler. Bundan dolayı suyu tutan büyük fırçalar kullanmak faydalıdır. Fakat bu fırçaların ucunun noktalı olması gerektiği de unutulmamalıdır.

2.2. Manzara eşitleri

2.2.1. Doğal Manzara Analiz Yöntemi

Sulu boya resme başlamadan önce manzara içinde birinci derece etki yapacak olan motifi sınırlayarak kompozisyonu kurmak gerekir. Kompozisyon bilgisi yardımıyla yapılacak aktarmalar, katmalar ve çıkarmalarla estetik bir manzara resmi meydana getirilmeye çalışılır.

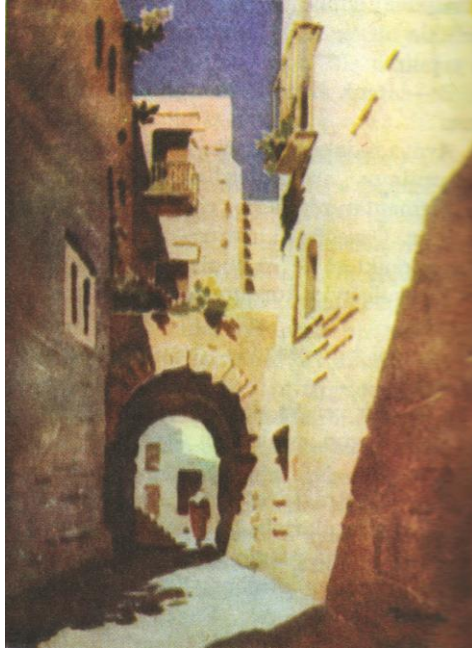
Bir doğa manzarasında geri planlar geniş, düz renklerle kaplanmıştır. n planlara yaklaştığa bu geniş renklerin parçalandığı ve değişik tonlara düştüğü görülür.

Resim 2.1: Doğal manzara

2.2.2. Şehir Manzara Analiz Yöntemi

Bu yöntemde önce konunun göze çarpan en koyu renk tonları boyanır. Böylece büyük, küçük değişik biçimdeki koyu renkteki resim kâğıdının beyazlığı üzerinde siyah, beyaz düzenin ve dengesinin de bir araştırması olur. Sonra orta açıklıktaki renk (ton) lekeler, daha sonra da en açık tondaki renk lekeleri boyanarak resmin genel lekeleri boyanarak resmin genel renklendirilmesine gidilir.

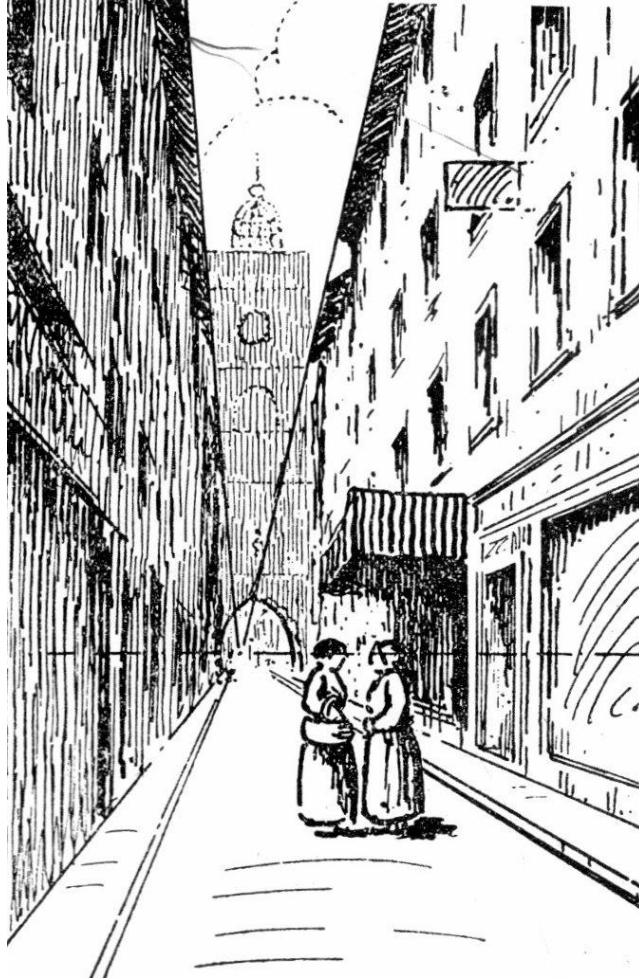
Resim 2.3: Şehir manzarasına örnek bir sokak resmi

2.2.3. Kompozisyon Analizi (Çözümleme)

Kompozisyonda lekeler, kitleler birliği sağlayacak anlamda yerleştirilir. Yataylar ve dikeyler bakışın kompozisyondan dışarıya çıkmasına karşı olacak biçimde düzenlenir. Kompozisyonu ortadan bölecek çizgilerden kaçınmak gerekir. Renk ve biçimlerde farklı büyüklükler kullanılmalıdır. Bu tür çeşitlenme resim düzeninin çekiciliğini sağlar. Temel eleman hiçbir zaman resmin ortasını kapsamamalıdır.

2.2.4. Perspektif Analizi

Eşyaların uzaklık ve yakınlıklarına ve aralarındaki uzaklığa göre çizgi ve yüzey değişikliklerini göstererek onları kolayca izmeğe yarayan ölçü ve oran sanatıdır. Perspektif resmin temelidir. Onsuz çizilen resimler gözlerinize uyumsuz ve doğadaki gerçek biçimlerden başka türlü görünür.

Çizim 2.2: Perspektife sokulmuş sokak resmi

2.2.5. Detayların Çizgisel Analizi

Konunun krokisi resme başlanmadan önce oluşturulur. Hiçbir etki ve hiçbir ışık-gölge aranmadan meydana getirilmelidir. Yalnızca yere düşen gölgeler vb.nin sınırları belli edilmelidir. Çünkü sulu boya ile çalışırken gölgelik alanlar yer ve biçimlerini değiştirir. Derinlik sağlamak için perspektif çizgileri de konmalıdır. Detayları çizgisel olarak çok belli etmemek gerekir.

Çizim 2.3: Bir sokak

2.2.6. Tonlamayla Açık-Koyu, Yakın-Uzak Analiz

Sulu boyada önce koyu renkleri boyamakla işe başlanır. Konuyu oluşturan geniş yüzeyler kendi renkleriyle boyanır. Göğün açık maviliği, denizin mavi rengi, ağaçların yeşili, yapılarla toprağın rengi ve diğer eşyalar. Gölgeler altında bulunan eşyaların renkleri sanki o yüzeye gölge vurmamış gibi kabul edilecektir.

Koyulukları boyamak için önce sürülmüş ve kurumuş olan renklerin üzerinden aynı renklerin koyu tonlarını geçmek gerektir. Denizin maviliği üzerine lacivert koyu renkle, ağacın yeşili üzerine koyu yeşiller, toprak ve yapıların ton lokalleri üstüne koyu valörler koymak, koyu gölge bölümlerini boyamak da gereklidir.

Bir doğa manzarasında geri planlar geniş, düz renklerle kaplanmıştır. Ön planlara yaklaştıkça bu geniş renklerin parçalandığı ve değişik tonlara düştüğü görülür. Örneğin geri planda mavi ve morla bürünmüş geniş, sönük bir toprak ön planlarda canlanır. Sulu boya resimlerinde boyama işine daima gökten başlanır. Gök boyandıktan sonra arka planlardan ön planlara doğru boyamaya girilir.

2.2.7. Ayrıntı Analizi

Yapraklar, çiçekler, merdiven basamakları, parmaklıklar, pencere ve saçak altı kenarları, konunun esas büyük parçaları üzerinde değişiklik getirmeyen küçük ayrıntıların kendi renkleriyle boyanması ve biçimlerinin meydana çıkarılması gerekir. Eğer, bu detayların renk tonları koyu tonlar üzerinde iseler, yapılacak şey sulu ince fırça ucuyla, koyu tonlar üzerinden koyuluklar çıkarmak yöntemiyle yapıları meydana getirmektir veya detayların yapıları, ton lokalleriyle alttaki renkler üzerine az sulu hafifçe, bir çırpıda işlenerek oluşturulur.

Sulu Boyatekniği ile Manzara Konulu

Resim 2.4: Bitmiş resim

Kullanılacak Araç Gereçler

- Resim kâğıdı (25x35cm)
- Resim kalemi, silgi
- Sulu boya
- Sulu boya gereçleri (0-1-3 numara fırça, su kabı, sünger, vb.)
- Çalışma altlığı (kontrplak)
- Bant
- Sabitleyici sprey (fiksaj)

Aşağıdaki işlem basamaklarını tamamladığınızda sulu boya tekniği ile bir manzara resmi tamamlamış olacaksınız.

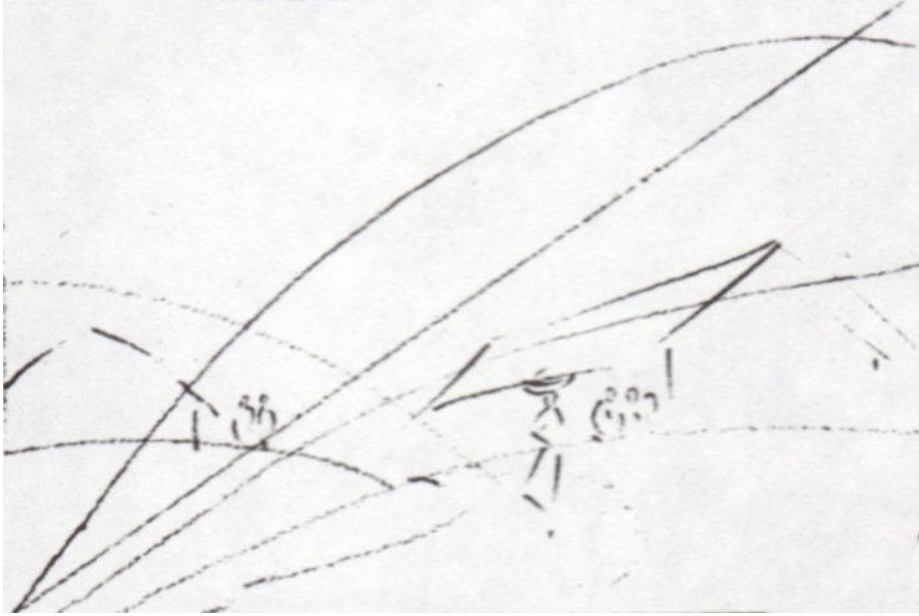
- Resim kâğıdını kontrplağa yerleştiriniz.

Atölye önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.

Kâğıdı altlığa bantlayarak sabitleştirmeyi unutmayınız

- Resim kâğıdının üzerini çok az sulu bir sünger ile nemlendiriniz.
- Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre ayarlayınız.
- Kâğıdınızı yatay tutunuz. Temel çizgilerle resmin yapısını meydana getiriniz.

Resmin yapısını meydana getirirken manzaranın perspektifine dikkat ediniz.

Resim 2.5: Manzaranın temel çizgilerle kağıda aktarılması

- Manzaranın değişik yerlerinde aydınlık-sıcak renkleri uygulayınız.

Resim 2.6: Manzaraya aydınlık sıcak renklerin uygulaması

- Manzaranın açık-koyu renk değerleriyle hacmini belirtiniz.

Resim 2.7: Açık-koyu renk değerleriyle manzaranın hacminin belirlenmesi

- Konunun büyük alanlarını büyük, düz, yassı veya yuvarlak fırçalarla kapayınız ve boyayınız.

Fırçanızı ne çok sulu ne de çok kuru kullanmamaya özen gösteriniz.

➤ Detayları işleyip renksel ve teknik bütünlüğü sağlayınız.

Detayları işlerken koyu açık değerlere dikkat ediniz.

➤ Resminizi tamamladıktan sonra fiksajla sabitleyiniz.

Resim 2.8: Resmin tamamlanmış hâli

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Kompozisyonda lekeler, kitleler birliği sağlayacak anlamda yerleştirilmez.
2. () Sulu boya yapılacak yüzey, sonucun iyi olması için önemli değildir.
3. () Sulu boya resme başlamadan önce manzara içinde birinci derece etki yapacak olan motifi sınırlayarak kompozisyonu kurmak gerekir.
4. () Sulu boya yönteminde önce konunun göze çarpan en koyu renk tonları boyanır.
5. () Temel eleman her zaman resmin ortasını kapsamalıdır.
6. () Sulu boya tekniği kâğıt veya benzeri yüzey üzerinde tabaka yapmayan su ve sulu boya çeşitleriyle yapılan bir tekniktir.

DEĞERLENDİRME

Cevap anahtarı ile kendi cevaplarınızı karşılaştırınız ve doğru cevap sayınıza göre kendinizi değerlendiriniz. Yanlış verdiğiniz cevaplar için faaliyetin ilgili yerlerine giderek tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Sulu boya ile manzara uygulaması yapınız ve bu çalışmanızı aşağıdaki ölçeğe göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
2. Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre belirlediniz mi?		
3. Manzarayı dikkatlice gözlemlediniz mi?		
4. Kâğıda manzarayı oran ve orantıya dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
5. Manzarayı kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek (açık-koyu), perspektif kurallarına dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
6. Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
7. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
8. Çalışmanızla övünç duyuyor musunuz?		
9. Çıkardığınız ürün sizi duygusal açıdan tatmin etti mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise “Ölçme ve Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Kurşunkalem en temel malzemesidir.
2. Guaj boya çalışmalarında renklerin açık tonlarını elde etmek için boya kullanılır.
3. Resim çizimine başlarken kağıt üzerinde, önce belirtilir.
4. Model çizgi ile tesbit edildikten sonra işlenişi ile sağlanır
5. Eşyanın üzerindeki ışığın yansımaları ile başka yüzeyler üzerinde meydana gelen aydınlatmaya denir
6. Güneş ışığındaki renk grubunun uçları birleştirilirse meydana gelir.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

7. () Kompozisyonda lekeler, kitleler birliği sağlayacak anlamda yerleştirilmez
8. () Sulu boyaresme başlamadan önce manzara içinde birinci derece etki yapacak olan motifi sınırlayarak kompozisyonu kurmak gerekir.
9. () Sulu boyayönteminde önce konunun göze çarpan en koyu renk tonları boyanır.
10. () Temel eleman her zaman resmin ortasını kapsamalıdır.

PERFORMANS TESTİ

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki uygulamayı yaparak değerlendiriniz.

Herhangi bir manzarayı, önce kara kalem sonrada ister guaj boya ile ister sulu boya ile 35x50 cm resim kâğıdına çalışınız. Sonrada bu çalışmayı aşağıdaki değerlendirme ölçeğine göre değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
2. Çalışma yerini, açısını ve mesafeyi kendinize göre belirlediniz mi?		
3. Manzarayı dikkatlice gözlemlediniz mi?		
4. Kâğıda manzarayı oran ve orantıya dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
5. Manzarayı kâğıdınıza yerleştirirken temel planlarını belirleyerek (açık-koyu), perspektif kurallarına dikkat ederek yerleştirdiniz mi?		
6. Boyaları tek tek ayrı bölümlere yerleştirdiniz mi?		
7. Temizlik ve düzene dikkat ettiniz mi?		
8. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
9. Çalışmanızla övünç duyuyor musunuz?		
10. Çıkardığınız ürün sizi duygusal açıdan tatmin etti mi?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “**Hayır**” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “**Evet**” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	resim
2	opak(saydam olmayan)
3	beyaz
4	büyük ve belirli
5	ufuk çizgisi
6	ışık-gölge
7	öz ton
8	ton
9	refle
10	renk çemberi

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	resim
2	beyaz
3	ufuk çizgisi
4	ışık-gölge
5	refle
6	renk çemberi
7	Yanlış
8	Doğru
9	Doğru
10	Yanlış

KAYNAKÇA

- ASLAN ODABAŐI Hatice, **Grafikte Temel Tasarım**, Cem Ofset, Ankara.
- CERVER Franciso Asensio, **Yeni BaŐlayanlar İçin izim Teknikleri**, Literatür Yayınları.
- COMAMALA Juan T, **Guaj Resim Tekniği**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1993.
- AĞLARCA Sadettin, **Sulu Boya Resim Tekniği**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- KILIKAN Hüseyyin, Hayrettin KILIKAN, **Okullarda Resim**, Ta Yayınevi, İstanbul.
- MEGEP, **Fotoğraf ve Grafik Alanı Açık-Koyu-IŞık-Gölge Modülü**. Ankara, 2006.
- MEGEP, **Fotoğraf ve Grafik Alanı Cansız Modeller Modülü**, Ankara, 2006.